

Francisco Alfonsín.

Marinela ȚEPUȘ

Reviem pentru un om de prisos

Printre avantajele Festivalului de la Sibiu se numără și acela că organizatorii aduc, vreme de mai multe ediții, trupe care s-a-ntâmpnat să ne încante o dată. În felul acesta, mulți actori străini ne devin familiari, îi simțim din ce în ce mai apropiați, ne sunt un fel de prieteni. Am putut, de pildă, să-i (re)vedem pe artiștii de la Northern Stage Ensemble din New Castle, cei care au prezentat, anul trecut, o miraculoasă *Fermă a animalelor*. Cu nimic mai prejos s-a dovedit a fi, de astă dată, spectacolul lor cu *Noul locatar* de Eugen Ionescu, în regia lui Tompa Gábor.

Într-un decor despre care poți spune fără ezitare că se apropie de perfecțiune (semnat Helmut Stürmer), reprezentația curge asimilându-ne parcă și pe noi. Începe într-o cameră goală, lipsită de personalitate, care-și așteaptă chiriașul. El se ivește și, preț de vreun sfert de ceas, conversează – „stupid” – cu portăreasa. Nu presimți decât puțin din ceea ce va urma. E o discuție anostă, un soi de negociere, de tatonare a condițiilor în care el ar urma să se mute. De fapt, adevărata reprezentație începe după acest „preludiu” în care ne acomodăm cu interpreții, cu stilul lor de joc – subtil, impecabil –, când noul locatar pare să se simtă deja acasă. Trasează cu creta un cerc în mijlocul încăperii, ce va deveni vital în economia spectacolului, constituind chiar ceasul omenirii, ultimul ceas. Primul obiect care sosește (sau printre primele) este un fotoliu ce va fi așezat în interiorul cercului și care-i va „asigura” *locatarului* „colțul” de odihnă, proteguitor. Lucrurile apar unul câte unul sau mai multe deodată, aduse cu grijă de către doi hamali, ce se mișcă bizar, ca-ntr-un dans grotesc: clovni ce au împrumutat chipurile simpatice ale lui Laurel și Hardy. Poartă, sugestiv, meloane beckettienne și șorturi de bucătărie. Au eleganță, distincție și... familiaritate. Rând pe rând, sunt îngrămădite, în camera ce pare a descrește din

ce în ce, tot felul de obiecte – în fond întreaga memorie afectivă a „intrusului”. Căci *noul locatar* nu este sufletul casei, cum se-ntâmplă în Cehov (vezi Firs în *Livada de vișini*), nici nu poate deveni, rămâne doar un oarecare oș și-a părăsit locul pentru unul mai încăpător, în care să-și poată înmagazina trecutul. Și trecutul este, firește, devastator. Pentru sine. Pentru locuință. Pentru oraș. Pentru omenire. Mese multe, identice, împachetate cu grijă în folie, ca nu cumva să se știrbească, scaune de toate felurile, împachetate sau nu, căluții copilăriei, o cutie pentru violoncel, în care se află o cutie pentru vioară (pe sistemul păpușilor rusești Matrioșka), geamantane mai mari care ascund geamantane mai mici, care ascund geamantane și mai mici (după același sistem al Matrioșkăi), chiar și un televizor... defect, aglomerează spațiul, ce se va dovedi curând neîncăpător. Mai mult, obiectele vor invada încăperea, deteriorând pereții, stricând ușile. Este o îmbulzeală cumplită de lucruri inutile, ieșite de mult din uz. Este ceea ce se întâmplă fiecăruia, în fond, cu trecerea timpului. Trecutul ne invadează fără scăpare, ne fură prezentul și ne privează de viitor. Încercăm să scăpăm de el, făcând, cu creta, un cerc în care să ne așezăm cu spaimă și speranță. Și, în tot acest timp, portretul lui Ionescu – semănând și el cu chipul unui clown –, stă cu fața la perete, așa încât îți dai seama că un alt spectacol se petrece în spatele spectacolului de care beneficiem noi...

Și totul se transformă într-o uluitoare partitură a morții. O ironie abia perceptibilă îmbracă reprezentația într-o haină de gală. Actorii evoluează cu precizie infinitezimală, dând consistență maximă fiecărui moment. Se creează o permanentă stare de râsu'- plânsu'.

A fost cea mai izbutită producție sub aspect tehnic și, poate, și sub cel artistic. Fiind savant alcătuit, recurgându-se la tot felul de efecte speciale (proiecții, introducerea unor elemente prin pereți), micile accidente au devenit inevitabile. Ele ne-au amintit cât de fragilă este această artă, care le asimilează pe toate celelalte, păstrându-și, totuși, propria identitate. De pildă, cel mai grav incident l-a constituit prăbușirea unui dulap cu pachete, foarte aproape de spectatori, iar tehnicianul din spate a stat, nemișcat, agățat de acesta, mult timp, după ce reprezentația se sfârșise. E un exemplu de dăruire totală, de profesionalism maxim.

Să treci cu zâmbetul pe buze

La acest spectacol, sala a fost arhiplină. Aproape că nu se putea respira. Am fost privilegiată, având loc la balcon, pentru că, în felul acesta, nu am pierdut nimic din partea imagistică, savant alcătuită.

De altfel, povestea ar fi putut părea chiar naivă, dacă nu ar fi fost încărcată de o tulburătoare emoție, prin intermediul tablourilor ingenios construite și al actorilor de un profesionalism aparte.

Pe de o parte, producția este foarte convențională: relațiile dintre personaje, obiectele (adesea alcătuite tot din oameni – vezi ceea ce ar fi trebuit să constituie trăsura, pomii...) funcționează prin acea miraculoasă expresie din copilărie: „Hai să ne prefacem că...” Pe de altă parte, se nasc fel de fel de imagini, care-ți dau permanent sentimentul că ne aflăm într-un spațiu oniric, acolo unde somnul poate crea, deopotrivă, demoni și îngeri.